

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 17. júla 2014*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Ženevský dohovor z 28. júla 1951 o právnom postavení utečencov — Článok 31 — Štátny príslušník tretej krajiny, ktorý vstúpil na územie členského štátu cez iný členský štát — Využitie služieb prevádzkača — Nezákonný vstup a pobyt — Predloženie sfaľovaného pasu — Trestné sankcie — Nedostatok právomoci Súdneho dvora“

Vo veci C-481/13,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Oberlandesgericht Bamberg (Nemecko) z 29. augusta 2013 a doručený Súdnemu dvoru 9. septembra 2013, v trestnom konaní proti:

Mohammadovi Feroozovi Qurbanimu,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory L. Bay Larsen (spravodajca), sudcovia M. Safjan, J. Malenovský, A. Prechal a K. Jürimäe,

generálna advokátka: E. Sharpston,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- M. F. Qurbani, v zastúpení: M. Koch, Rechtsanwalt,
- Staatsanwaltschaft Würzburg, v zastúpení: D. Geuder, Leitender Oberstaatsanwalt,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a A. Wiedmann, splnomocnení zástupcovia,
- holandská vláda, v zastúpení: M. Bulterman a J. Langer, splnomocnení zástupcovia,
- rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer, splnomocnená zástupkyňa,
- Európska komisia, v zastúpení: W. Bogensberger a M. Condou-Durande, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

* Jazyk konania: nemčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 31 Dohovoru o právnom postavení utečencov, podpísaného v Ženeve 28. júla 1951, a ktorý nadobudol platnosť 22. apríla 1954 [*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954), ďalej len „Ženevský dohovor“], ktorý bol doplnený protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov z 31. januára 1967, ktorý nadobudol platnosť 4. októbra 1967.
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci trestného konania začatého proti pánovi Qurbanimu za falšovanie dokumentov, nezákonný vstup, nezákonný pobyt a nezákonný pobyt bez cestovného pasu.

Právny rámec

Vnútroštátne právo Ženevský dohovor

- 3 Článok 31 Ženevského dohovoru s názvom „Utečenci nezákonne sa nachádzajúci v štáte, do ktorého sa uchýlili“ znie:

„1. Zmluvné štáty sa zaväzujú, že nebudú trestne stíhať pre nezákonný vstup alebo pre prítomnosť utečencov, ktorí prichádzajú priamo z územia, kde ich život alebo ich sloboda boli ohrozené podľa článku 1, vstúpia na ich územie alebo sa na ňom nachádzajú bez povolenia, za predpokladu, že sa sami bezodkladne prihlásia a preukážu dostatočný dôvod na svoj nezákonný vstup alebo prítomnosť.

2. Zmluvné štáty nebudú na pohyb takýchto utečencov uplatňovať iné obmedzenia, než sú nevyhnutné, a takéto obmedzenia budú uplatňovať iba dovtedy, kým sa ich postavenie v štáte neupraví alebo kým nedostanú povolenie na vstup do iného štátu. Zmluvné štáty poskytnú takýmto utečencom primeranú lehotu a všetky potrebné prostriedky na získanie povolenia na vstup do iného štátu.“

Právo Únie Smernica 2004/83/ES

- 4 Článok 14 smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany (Ú. v. ES L 304, s. 12; Mim. vyd. 19/007, s. 96) stanovuje:

„...“

4. Členské štáty môžu zrušiť, ukončiť alebo odmietnuť obnoviť postavenie priznané utečencovi vládny, administratívny, súdny alebo kvázi súdny orgánom, keď:

- a) existujú primerané dôvody preto, aby bol považovaný za nebezpečenstvo pre bezpečnosť členského štátu, v ktorom je prítomný;
- b) potom, ako bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť závažný trestný čin a predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto členského štátu.

5. V situáciách opísaných v odseku 4, členské štáty môžu rozhodnúť o nepriznaní postavenia utečencovi tam, kde takéto rozhodnutie ešte nebolo prijaté.

6. Osoby, na ktoré sa uplatňujú odseky 4 alebo 5, sú oprávnené na práva uvedené v článkoch 3, 4, 16, 22, 31 a 32 a 33 Ženevského dohovoru alebo na podobné práva, ak sú prítomné v tomto členskom štáte.“

Nemecké právo

5 § 267 ods. 1 nemeckého trestného zákona (Strafgesetzbuch) stanovuje:

„Kto s úmyslom podvodu v právnych úkonoch vyrobí sfalšovaný dokument, sfalšuje pravý dokument alebo použije sfalšovaný dokument, potrestá sa odňatím slobody až na päť rokov alebo peňažným trestom.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

6 Pán Qurbani je afganským štátnym príslušníkom, ktorého cez Irán a Turecko doviedol do Grécka prevádzáč.

7 Dňa 17. augusta 2010 opustila dotknutá osoba letecky Grécko a pristála v Mníchove (Nemecko) so sfalšovaným pakistanským pasom, ktorý si zaobstarala od iného prevádzáča.

8 Keďže orgány poverené kontrolou na letisku v Mníchove sfalšovanie pasu predloženého pánom Qurbanim spoznali, vykonali jeho zadržanie.

9 Dotknutá osoba hneď uviedla, že chce požiadať o priznanie postavenia utečenca.

10 Dňa 18. augusta 2010 bol pán Qurbani odovzdaný Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úrad pre migráciu a utečencov), kde v tomto zmysle podal formálnu žiadosť.

11 Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že konanie týkajúce sa tejto žiadosti o azyl stále prebieha.

12 Dňa 11. apríla 2011 podala Staatsanwaltschaft Würzburg (prokuratúra Würzburg) návrh na Amtsgericht, aby v zrýchlenom konaní vydal proti pánovi Qurbanimu trestný rozkaz za nezákonný vstup, nezákonný pobyt, nezákonný pobyt bez cestovného pasu, ako aj za falšovanie dokumentov. Proti trestnému rozkazu, ktorý vydal Amtsgericht, podal pán Qurbani odpor na ten istý súd.

13 Amtsgericht Würzburg (Kantonálny súd, Würzburg) oslobodil pána Qurbaniho z týchto všetkých žalobných dôvodov rozsudkom zo 4. februára 2013.

14 Právo na azyl zakotvené v nemeckej Ústave bráni podľa tohto súdu odsúdeniu dotknutej osoby za nezákonný pobyt a nezákonný pobyt bez cestovného pasu, zatiaľ čo na trestné činy nezákonného vstupu a falšovania dokumentov sa uplatní dôvod pre upustenie od potrestania uvedený v článku 31 Ženevského dohovoru.

15 Staatsanwaltschaft Würzburg podala opravný prostriedok „Revision“ na Oberlandesgericht Bamberg (Vyšší krajský súd, Bamberg), v ktorom predovšetkým tvrdila, že článok 31 Ženevského dohovoru sa v prejednávanej veci neuplatní, keďže dotknutá osoba nevstúpila na nemecké územie priamo zo štátu, v ktorom došlo k prenasledovaniu, ale vstúpila z iného členského štátu, ako je Spolková republika Nemecko, v danom prípade z Helénskej republiky. Navyše by sa tento článok týkal iba nezákonného vstupu a nemohol by zbaviť nemecké orgány možnosti potrestať delikty, ktoré s nezákonným vstupom súvisia.

- 16 Za týchto podmienok Oberlandesgericht Bamberg, ktorý má pochybnosti o tom, ako treba článok 31 Ženevského dohovoru vykladať, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „1. Zahŕňa dôvod na upustenie od osobného potrestania uvedený v článku 31 [Ženevského dohovoru], nad rámec jeho doslovného znenia, aj falšovanie dokumentov, ku ktorému došlo predložením sfalšovaného cestovného pasu policajnému úradníkovi pri vstupe do [Nemecka] lietadlom, hoci použitie sfalšovaného cestovného pasu nie je vôbec nevyhnutné na účely podania žiadosti o azyl v tomto štáte?
 2. Vedie využitie služieb prevádzča k neuplatneniu článku 31 [Ženevského dohovoru]?
 3. Má sa podmienka uplatnenia článku 31 [Ženevského dohovoru], a to, že dotknutá osoba prichádza ‚priamo‘ z územia, na ktorom došlo k ohrozeniu života alebo slobody dotknutej osoby, vykladať takým spôsobom, že táto podmienka je splnená aj v prípade, keď dotknutá osoba najprv vstúpila do iného členského štátu Európskej únie (v prejednávanej veci [Helénskej republiky]) a odtiaľ ďalej vycestovala do iného členského štátu (v prejednávanej veci Spolkovej republiky Nemecko), v ktorom požiadala o azyl?“

O právomoci Súdneho dvora

- 17 Svojimi otázkami sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 31 Ženevského dohovoru vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby mohla byť osoba jednak trestne stíhaná v členskom štáte, kde žiada o azyl, za delikty súvisiace s jej nezákonným vstupom na územie tohto členského štátu, akými sú predovšetkým nezákonný vstup využitím prevádzča a použitím sfalšovaného dokladu totožnosti, a jednak aby sa mohla dovolávať dôvodu na upustenie od potrestania upraveného v tomto článku, keď tá istá osoba vstúpila na územie uvedeného členského štátu cez iný členský štát Únie.
- 18 Na úvod treba uviesť, že tento návrh na začatie prejudiciálneho konania nastoľuje otázku o právomoci Súdneho dvora.
- 19 V tejto súvislosti nemecká a holandská vláda, ako aj Európska komisia namietajú, že Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na také prejudiciálne otázky, ktorých účelom je, aby Súdny dvor podal priamo výklad článku 31 Ženevského dohovoru.
- 20 Za týchto podmienok treba pripomenúť, že vzhľadom na skutočnosť, že Ženevský dohovor neobsahuje ustanovenie priznávajúce právomoc Súdnemu dvoru, môže Súdny dvor poskytnúť požadovaný výklad ustanovení tohto dohovoru, v prejednávanej veci jeho článku 31, len vtedy, ak sa na taký výkon jeho úloh vzťahuje článok 267 ZFEÚ (rozsudok TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, bod 58).
- 21 Z ustálenej judikatúry však vyplýva, že právomoc podávať výklad v rámci prejudiciálneho konania, ktorá vyplýva z tohto vyššie uvedeného ustanovenia, sa vzťahuje len na normy, ktoré sú súčasťou práva Únie (rozsudok TNT Express Nederland, EU:C:2010:243, bod 59 a citovaná judikatúra).
- 22 Pokiaľ ide o medzinárodné zmluvy, je nesporné, že zmluvy uzatvorené Európskou úniou sú neoddeliteľnou súčasťou právneho poriadku Únie a môžu preto byť predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Súdny dvor naproti tomu v zásade nemá právomoc vykladať v rámci prejudiciálneho konania medzinárodné zmluvy uzavreté medzi členskými štátmi a tretími štátmi (rozsudok TNT Express Nederland, EU:C:2010:243, body 60 a 61, ako aj citovaná judikatúra).

- 23 Súdny dvor má právomoc taký dohovor vykladať len v rozsahu, v akom Únia prebrala právomoci pôvodne vykonávané členskými štátmi v oblasti uplatňovania medzinárodného dohovoru, ktorý nebol uzatvorený Úniou, a v akom v dôsledku toho ustanovenia tohto dohovoru Úniu zaväzujú (rozsudok TNT Express Nederland, EU:C:2010:243, bod 62 a citovaná judikatúra).
- 24 V prejednávanej veci platí, že hoci boli v rámci vytvorenia spoločného európskeho azylového systému prijaté viaceré právne predpisy práva Únie v oblasti uplatnenia Ženevského dohovoru, je nesporné, že členské štáty si zachovali určité právomoci súvisiace s touto oblasťou, predovšetkým pokiaľ ide o oblasť, na ktorú sa vzťahuje článok 31 tohto dohovoru. Súdny dvor teda nemá právomoc podávať výklad priamo článku 31 tohto dohovoru, ani žiadneho iného jeho článku.
- 25 Skutočnosť, že článok 78 ZFEÚ spresňuje, že spoločná politika v oblasti azylu musí byť v súlade so Ženevským dohovorom a že článok 18 Charty základných práv Európskej únie zdôrazňuje, že právo na azyl sa zaručuje dodržiavaním tohto dohovoru a protokolu týkajúceho sa postavenia utečencov z 31. januára 1967, nemôže spochybniť zistenie, že Súdny dvor nemá právomoc, ako sa uviedlo v predchádzajúcom bode.
- 26 Navyše, tak ako už bolo rozhodnuté v bode 71 rozsudku B a D (C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661), ak aj existuje nepochybný záujem Únie na tom, aby sa ustanovenia medzinárodných dohovorov prevzaté do vnútroštátneho práva a práva Únie vykládali jednotne bez ohľadu na okolnosti, za ktorých sa majú aplikovať, aby sa do budúcnosti predišlo výkladovým odchýlkam, treba konštatovať, že hoci článok 31 Ženevského dohovoru nebol prevzatý do právnych predpisov práva Únie, viaceré ustanovenia tohto práva na tento článok odkazujú.
- 27 V tejto súvislosti Komisia vo svojich písomných pripomienkach uvádza, že článok 14 ods. 6 smernice 2004/83 odkazuje na článok 31 Ženevského dohovoru.
- 28 Hoci sa v rozsudkoch Bolbol (C-31/09, EU:C:2010:351), ako aj Abed El Karem El Kott a i. (C-364/11, EU:C:2012:826) uznalo, že Súdny dvor má právomoc vykladať ustanovenia Ženevského dohovoru, na ktoré odkazujú ustanovenia práva Únie, treba konštatovať, že tento návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje žiadnu zmienku predpisu práva Únie, ktorý by odkazoval na článok 31 Ženevského dohovoru, a ani zmienku článku 14 ods. 6 smernice 2004/83. Navyše treba zdôrazniť, že tento návrh neobsahuje žiadnu skutočnosť vedúcu k domnienke, že by toto ustanovenie mohlo byť v rámci konania vo veci samej relevantné.
- 29 Zo všetkých týchto skutočností vyplýva, že Súdny dvor nemá v tomto prípade právomoc podať výklad článku 31 Ženevského dohovoru.
- 30 Za týchto podmienok treba konštatovať, že Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na prejudiciálne otázky, ktoré položil Oberlandesgericht Bamberg.

O trovách

- 31 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Súdny dvor Európskej únie nemá právomoc odpovedať na prejudiciálne otázky, ktoré položil Oberlandesgericht Bamberg (Nemecko) svojím rozhodnutím z 29. augusta 2013 vo veci C-481/13.

Podpisy